

משנה י'

משנה זו מוסיפה לעסק ב"גט קרח" והיא מפרטת כיצד לתקנו לפני מסירתו.

ביאור

גיטין פרק ח' ■ י'

גט קרח העומד להמסר לאשה וחסרה חתימת עד בקפליו התפורים, כל עד ראוי להשלים את החתימה ואפלו פסולי עדות. דברי בן ננס.

גט קרח, הפל משלימין עליו, דברי בן ננס. רבי עקיבא אומר, אין משלימין עליו אלא קרובים הראויין להעיד במקום אחר.

טעמו: המשנה עוסקת בגט קרח

הנעשה בפנינו וברור לנו שהבעל לא צוה שיהתמו עליו קבוצה של עדים (ראה במשנה הקודמת). מאחר שגט זה כשר בנדיאות, שהרי ברור שלא עברו על צווי הבעל, אין עלה למנע מלגרש בגט זה אלא מחשש פן לימים בית דין אחר שיבדק את הגט בלא שיהיה מודע לכך שהבעל לא צוה שיהתמו עליו עדים רבים, יעמד ויפסלנו כדין גט קרח. כדי למנע חשש זה די בחתימת פסולי עדות, כי חתימתם אינה עדות אלא למלא את הקפלים הקרוזים כדי שלא יפסל הגט בעתיד.

רבי עקיבא אומר: פסולי עדות מחלטים, כגון גזלן ועבד כנעני, אינם כשרים לכך, ורק קרובים הכשרים לעדות בללית ופסולים לבעל ולאשה בלבד מפני שהם קרוביהם - כשרים לעדות זו.

טעמו: שמא הרואים את חתימת פסולי העדות על הגט יסברו שהחתימום בעדים גמורים ויטעו לחשב ששחרר העבד הכנעני ושב הגזלן בתשובה ויבואו להכשירם לעדות במקרים נוספים.

היום נלמד:

משנה גיטין

פרק ח' משנה י'

גמרא

מדרש אגדה, במדבר כד/ב; מדרש הגדול כד/א

תובנה מרגשת

איפה גר הרב קנייבסקי

לך ולמשפחה

מסכת בבא בתרא דף כ"ה

זוהר

מצורע נג:

הלכה

הלכות צדקה הלכה ו-ט'

ביאור

ואיזהו גט קרחה?
כל שקפלו מרבים מחתימותיו.

גיטין פרק ח' ■ י'

ואיזהו גט קרחה, כל
שקשריו מרבין מעדיו:

בַּחַר לְךָ מִקְדָּמֵי צְמִיחָה וְהַצְלָחָה

האם אני יכול 'להעתיק' אלי הצלחה של אחרים? מתברר שהדבר אפשרי

ביאור

מדרש אגדה, במדבר כד/ב; מדרש הגדול כד/א

בלעם היה נחוש, בלעם היה נחרץ, בלעם היה עקשן, הוא לא ותר. ה' אמר לו לא ללכת לקלל את עם ישראל, האתון שלו עשתה צרות ולחצה את רגלו אל הקיה, ואפלו בשהתרחש נס מפלא והאתון התחילה לדבר אליו, ואף מלאך התגלה אליו ונסה לעצר אותו, הוא אטם את אוזניו. לא עזר כלום. בלעם רוצה לקלל ויהי מה. הוא הלך עם בלק למקום אחד ונסה לקלל משם, עבר למקום שני ולמקום שלישי, ולא הצליח.

הרשע לא ותר, הוא חשב שאם לא ילך בקללות ילך בעין הרע. ואז הוא הביט לעבר מחנה ישראל בעינים חודרות וחורשות רע, נעץ את מבטו העיון כדי להזיק להם באמצעות עין הרע, והמחזה המרהיב שנגלה לעיניו השפיע עליו עמקות: "וירא את ישראל שכן לשבטיו ותהי עליו רוח אלהים". הוא ראה משהו שגרם לו

בל כף להתרגש, עד ששרתה עליו רוח ה', והוא החל להרעיף ברכות על עם ישראל.

מה ראה בלעם?

הוא ראה לכל מלוא העין אהלים, אהלים, פזורים על פני שטח ענק. מיליוני אנשים! לכל האהלים היתה תכונה משתפת, מדהימה: לא היה

"וישא בלעם את עיניו". בשראה שלא היה יכול לקללם, בקש להזיקם בעין רעה, התחיל מסתפל בהם... "וירא את ישראל שכן לשבטיו", מה ראה? אמר רבי יוחנן: ראה שאין פתחיהן מכונין זה פנגד זה, אמר, ראויין הללו שתשרה עליהן שכינה, מיד "ותהי עליו רוח אלהים".

ביאור

אהל שהפתח שלו ממקם מול פתח של אהל אחר. הוא הבין מיד שכל אחד שמקם את אהלו, חשב על המשפחה המתגוררת באהל הסמוך. אם הפתחים יהיו בדיוק זה מול זה, באהל השני תהיה אי נעימות בכל פעם שהדלת פתוחה, ולכן השקול הראשון במקום האהל היה איך לדאג שלשני יהיה נח.

כשבלעם הרשע ראה את זה הוא נמס, והתחיל להשתפך בברכות מפלאות על עם ישראל, "מה טבו אהליך יעקב משכנתיך ישראל", עד שאפלו יחל למות ביהודיו - "תמת נפשי מות ישרים ותהי אחריתי כמהו". מה שלא עשתה נבואה של ה', התגלות של מלאך, ודבור של אתון, הצליח המחזה הזה לעשות. איך?

ספר "דעת שרגא"⁸ מסביר, שהטבע האנושי משפע מאד מהתנהגות של אנשים בסביבתו! גם האדם העקשן ביותר, הרע ביותר, נמס כמו גלידה בשהוא מוצף בהם אנושי ובגלים של התנהגות טובה, ולכן בלעם שנה את כל התכניות שלו, זנח את חלומות ההתעשרות, את משאלת הכבוד שינחל כשיצליח להזיק לעם ישראל ואת השנאה התהומית לעם ישראל, ותחת זאת החל להשפיע ברכות כמו סבא חביב.

לכן הורים מקפידים כל כף לברר מי החברים של הילדים שלהם, כי לחברה יש השפעה דרמטית על האפן שבו אנו מתנהגים. הדבר נכון בכל תחום. מי שמתקרב לאנשים מצליחים, לומד מהם את דרך התנהגותם, מסגל לעצמו את דרך החשיבה שלהם, ובעזרת ה' מצליח. כף תוכל להעתיק אליך הצלחה של אחרים.

איפה גר הרב קנייבסקי

תובנה
מרגשת
סרטון יומי שיאיר לכם את היום

מקורות והערות

א. עמוד ק"מ.

רַב חֲסָדָא

בְּדוֹר הַשְּׁנַי שֶׁל הָאֲמוֹרָאִים חֵי בְּבָבֶל אֲמוֹרָא בְּשֵׁם רַב חֲסָדָא. עַד גִּיל שְׁלוֹשִׁים זָכָה רַב חֲסָדָא לְלִמּוּד תּוֹרָה מִפִּי הָאֲמוֹרָא "רַב". "רַב" הָיָה מְדוֹר הָאֲמוֹרָאִים הָרִאשׁוֹן, וְהוּא עוֹד לְמִד תּוֹרָה מִפִּי הַתְּנַאִים. בְּעֵת שֶׁרַב יָסַד אֶת הַיְשִׁיבָה שְׁלוֹ בְּעִיר סוּרָא, הָיָה רַב חֲסָדָא עוֹד תִּינוּק קָטָן, וּבְכָל זֹאת זָכָה רַב חֲסָדָא לְלִמּוּד תּוֹרָה מִפִּיו, כִּי רַב הָאֲרִיָּה יָמִים.

תְּחִילָה הָיָה רַב חֲסָדָא עֲנִי מְרוּד, וְהוּא סִיפֵר כִּי בְּאוֹתָהּ תְּקוּפָה הוּא לֹא אָכַל יִרְקוֹת, מִפְּנֵי שֶׁיִּרְק מְעוֹרָר אֶת הַתֵּיִאָבוֹן, וְהוּא הָיָה כָּל כֶּף עֲנִי עַד שֶׁחָשַׁשׁ שֶׁתֵּאָבֹנוּ יִתְגַּבֵּר, אָבֵל לֹא יִהְיֶה לוֹ בְּמָה לְהִשְׁבִּיעַ אֶת רַעְבוֹנוֹ. אַחַר כֵּךְ עָסַק רַב חֲסָדָא לְפָרְנָסְתּוֹ בְּתַעֲשִׁיית הַשִּׁיכָר וְהוּא הִתְעַשֵּׂר מְאוּד.

מְדוּעַ הוּא זָכָה לַעֲשִׂירוֹת? רַב חֲסָדָא עֲצָמוּ סִיפֵר: הֵייתִי מְהֵדֵר לְקַיֵּם מִצְוֹת נְטִילַת יָדַיִם בְּהִרְבֵּה מַיִם "מְלוֹא חוֹפְנִים" וְלָכֵן נִתְּנוּ לִי מִשְׁמַיִם עֲשִׂירוֹת "מְלוֹא חוֹפְנִים".

מסכת בבא בתרא י"ט - כ"ה

שאלות השבוע???

1. מי כיהנו בתפקיד "ריש גלותא"?
  2. מדוע צריך להרחיק שובך יונים מהעיר?
  3. בזכות מה התעשר רב חסדא?
- את התשובות יש לשלוח במהלך השבוע, עד יום רביעי בשעה 14:00, למייל talmudhagra@medison.co.il
יש לציין כי אתם עונים על חידה - 'ותן חלקנו' 561.
העונים יכנסו להגרלה שבועית
על סט ספרי התלמוד הישראלי / טאבלט לבחירתכם.

*בפיקוח רואה חשבון

פִּיצוּר זֹכִים לְבָנִים נְאֻמָּנִים?

מצורע נג:

תרגום

"עץ חיים היא למחזיקים בה ותמכיה מאשר. ותמכיה מאשר, מי זה תומכיה? אלו אותם שמטילים מלאי לכיסם של תלמידי חכמים, כמו שבאררה ותמכיה, זוכה שיצאו ממנו נביאים נאמנים.

"עץ חיים היא למחזיקים בה ותמכיה מאשר. ותמכיה מאשר, מאן תומכיה? אלין אינון המטילין מלאי לכיסן של תלמידי חכמים, כמזה דאוקמוה ותומכיה, זכי לנביאי מהימני דיפקון מניה.

זוהר
בתנאים

שלמה המלך כתב בספרו (משלי ג, יח): "עץ חיים היא למחזיקים בה ותמכיה מאשר". ובאר ר' שאול נחמיאש, מגדולי רבני מרוקו, כך: עץ חיים היא למחזיקים בה - זה שבטו של יששכר, ותומכיה מאשר - זה שבטו של זבולון. לפי ששבט זבולון עוסק בפרקמטיא ויששכר עוסק בתורה, שנאמר: "ומבני יששכר יודעי בינה לעתים" (דברי הימים א' יב, לב). ובזיקרא רבה: לעמלים בה לא נאמר, אלא למחזיקים בה, למי שמחזיק ידי לומדי תורה ומסיעו מממונו, וכשמעון אחי עזריה, על ידי שעזריה יוצא לפרקמטיא ובא ונותן לתוך פיו של שמעון, נקרא על שמו. וכן נאמר (כתבות קיא): "ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים בלכם היום" - וכי אפשר לדבוקי (להדבק) בשכינה? והכתיב: "כי ה' אלהיך אש אכלה!" אלא, כל המשיא בתו לתלמיד חכם, והעושה פרקמטיא לתלמידי חכמים, והמהנה תלמידי חכמים מנכסיו, מעלה עליו הפתוב כאלו מדבק בשכינה. כיוצא בדבר אתה אומר: "לאהבה את ה' אלהיך ולדבקה בו" - וכי אפשר לאדם לדבק בשכינה? אלא, כל המשיא בתו לתלמיד חכם, והעושה פרקמטיא לתלמידי חכמים, והמהנה תלמידי חכמים מנכסיו, מעלה עליו הפתוב כאלו מדבק בשכינה. וממשיך הזהר הקדוש ומבאר שתומכי התורה תומכים באופן כזה שממש מחזיקים את התלמיד חכם בתמיכתם, ועל כן דורש הזהר את המלה מאשר שהוא אותיות מראשו, שתומך התלמיד חכם מראשו ועד סופו, את כל כלו. וזה לשון הזהר (מתרגם) 'מאשר, אל תקרי מאשר אלא מראשו. שאותם שמטילים מלאי לכיסם של תלמידי חכמים, הם תומכים את התורה מהראש עד סיום הגוף, וכל האמונה בו תלויה, ונתמך. וזוכה לבנים שיצאו לנביאים נאמנים.

ו. בעלי חובות

מי שחיב ממון לאחרים, לא ירבה בצדקה עד שיפרע חובותיו³⁰.

ז. נותנים צדקה זה לזה

שני בני אדם עניים שיש להם מעות או דבר מה שצריכים לתן אותו לצדקה וכגון שהתחייבו בהזפרת נשמות וכדומה, יכולים הם לתן את הצדקה אחד לחברו, ושניהם מקימים את מצות הצדקה³¹.

ח. גבאי צדקה

תקנו חכמים, שכל עיר שיש בה ישראל, חייבים להעמיד גבאי צדקה אנשים ידועים ונאמנים, שיהיו מחזירים על העם לגבות מפל אחד מה שהוא ראוי לתן, ולחלק את המעות לעניים³².

גדול שכרם של הגובים לצדקה, יותר משכרם של הנותנים³³. ועל גבאי הצדקה וכיוצא בהם נאמר 'ומצדיקי הרבים כפוכבים לעולם ועד'³⁴. אין גבאי צדקה צריך לחוש אם יהיו אנשים שיבזוהו, וידע שעל ידי זה יהיה שפרו גדול יותר, ששכל עלבון עבור הקדוש ברוך הוא³⁵.

ט. גביה מ'נותן יותר ממה שיש לו'

אסור לגבאי צדקה לגבות ממי שנותן יותר מהראוי לו, ולכן אדם נדיב לב שנותן צדקה יותר מהראוי לו, או אדם שאין ידו משגת לתן לצדקה אפלו דבר מועט ונותן לגבאי כדי שלא יגיע לידי בושה, אסור לתבעו ולגבות ממנו צדקה. וגבאי שמכלימו ושואל ממנו, עתיד הקב"ה להפרע ממנו³⁶. המעשה (תובע ומורז) אדם שאינו יכול להתפרנס, שיתן צדקה, הרי הוא כאילו גזולו³⁷.

מקורות והערות

30. ברכי יוסף סי' רנ"א סעי' ג' בשם ספר חסידים סי' תנ"ה.
 31. סי' רנ"א סעיף י"ב ובבית יוסף שם בשם הגהות מרדכי.
 32. רמב"ם פרק ט' ממנות עניים הלכה א' ובקריית ספר שם ובטור ובשו"ע סי' רנ"ו סעי' א'. וברמב"ם שם הלכה ב' כתב 'מעולם לא ראינו ולא שמענו בקהל מישאל שאין להם צדקה של צדקה'.
 33. בבא בתרא דף ט' ע"א 'אמר ר' אלעזר גדול המעשה יותר מן העושה, שנאמר והיה מעשה
 הצדקה שלום ועבודת הצדקה השקט ובטח עד עולם'.
 34. בבא בתרא דף ח' ע"ב וברמב"ם שם. ומצדיקי הרבים הם אלו המזכים את הרבים.
 35. אהבת חסד חלק ב' פרק ט"ז בסופו על פי דברי השו"ע סי' רנ"ז סעי' ז'.
 36. טור ושו"ע סי' רמ"ח סעי' ז'.
 37. בית לחם יהודה ריש סי' רמ"ח בשם ספר חסידים.